

ПРОГРАМА ЗА ЕКОЛОГИЧНО ОБРАЗОВАНИЕ

I. Въведение

Екологичното образование и възпитание намира все повече място в образователния процес. Изготвянето на настоящата програма за екологично образование на ДГ № 86 „Асен Босев“ е инструмент за привличане на децата и юношите в опазването на околната среда. Въвеждането на екологичната програма още в предучилищна възраст дава възможност за индивидуални изяви на децата, пълноценно общуване с природата и емоционална удовлетвореност от възприятията за заобикалящата ги природна среда. Частта от програмата, насочена към децата от предучилищна възраст систематизира и обогатява знанията за живата и неживата природа, осмисля ролята на човека за опазването на околната среда, стимулира към екологично съзнание и дейно участие в опазването на природата и ресурсите. Ниската екологична култура и подценяването на екологичното образование и обучение се изразява в слаба заинтересованост на гражданите към текущите екологични проблеми и недостатъчното им участие в мероприятията свързани с опазване на околната среда.

II. Визия “НАШАТА ПЛАНЕТА ЗЕМЯ” – Всички ние, заедно можем да съхраним планетата, като пестим енергията и природните ресурси, които използваме в ежедневието си. Всички хора имат общи потребности, цели и задачи по опазване на околната среда. Отговорността към съдбата на природата се възпитава, а детството е най-подходящо начало за трайно възпитаване на отговорност към околната среда. Екологичният ангажимент на гражданина започва от най-ранна възраст, а неговото осмисляне и развитие следва да бъде отглеждано с любов от работещите в детските заведения. Специализираното обучение по екология и опазване на околната среда следва да се осъществи посредством образование и еко-туристически атракции.

III. Цели на програмата

1. Основна цел на програмата Основната цел на настоящата програма е емоционално ангажиране на децата с проблемите на екологията и възпитание на дълг и отговорност към природата. В този аспект главната цел включва четири подцели: - Екологична култура; - Екологични знания; - Екологично мислене; - Екологично оправдано поведение.

2. Специфични цели

- Повишаване на знанията за неживата и жива природа (биоразнообразието), и изграждане на екологичната култура и природозащитното поведение у младите хора.
- Създаване на подходящи условия за активизиране на познавателната дейност на ученици с екологична насоченост.
- Изграждане на любознателност и любов към природата у децата.
- Интерактивно учене чрез действия, занимания и преживяване в реална естествена природна среда.

- Повишаване и обогатяване на знанията и уменията за опазване на природната среда и устойчив начин на живот е осъществимо чрез прилагане на нетрадиционни интерактивни методи на обучение на подрастващите.

3. Същност и особености на учебната програма . Екологичната култура е системно, многокомпонентно образование. Конституиращи елементи в нейната структура, които могат да се разглеждат като ориентири, определящи целите, задачите, съдържанието и ефективността на образователната дейност са:

- **Екологична грамотност** – основата на екологичната култура, върху която тя се формира при отчитане на възрастовите, индивидуалните, националните и други особености. Свързва се с овладяване на знания (факти, представи, понятия, закономерности), умения, символи, правила и норми в сферата на общуването и поведението;
- **Екологична компетентност** – особена организация на предметноспецифичните знания, позволяваща вземане на ефективни решения, реално и целесъобразно използване на знанията при решаване на проблеми, т.е. включване на знанията в жизнената практика;
- **Ценностни отношения и ценностни ориентации** – определят ценностносмисловия аспект на екологичната култура – система от личностно значими и ценни убеждения, позиции, отношения при взаимодействие с природата. За разлика от нормата ценността предполага избор, поради което при ситуации изискващи избор, най-ярко се проявяват характеристики, отнасящи се към ценностно-смисловия компонент на човешката култура.
- **Рефлексия** – механизмът на рефлексията позволява на субекта да отреагира на своите действия и възможности за овладяване на екологична култура, да осъзнае себе си като променяща се личност, като субект на дейност и отношения;
- **Творчество** – обект на творчество могат да бъдат символи, постъпки и отношения, ценности и убеждения. Реализирането на откривателски прокети (колекции, албуми, хербарии и др.) насочва към преработка на опит и информация. В процеса на творческо търсене детето прави открития, които макар и само субективно значими го правят не просто творени на културата а нейн творец. Включването на детето в достъпна практико-изследователска дейност, насочена към преобразуване на действителността е важно условие за изграждане на положително емоционално-оценъчно отношение към природния свят, което е предпоставка за формиране основите на екологична култура в предучилищна възраст. Актуалността на този проблем за теорията и практиката на предучилищното образование налага като перспективна изследователска цел конструирането и апробирането на динамична система от форми и методи на взаимодействие със средата за овладяване и усъвършенстване на познавателни стратегии при съхраняване и стимулиране проявите на въображение и творчество. Формирането на екологична култура е сложен и продължителен процес. Неговата ефективност зависи от това той да бъде реализиран чрез интегриране на различни образователни акценти и извеждан като приоритет в различни режимни моменти. Подходящи организационни форми са игровите, игрово-познавателните, обучаващите, практическите и практико-познавателните педагогически ситуации, комбинирани във варианти, позволяващи промяна в позициите на детето и възрастния и разнообразни

възможности за съчетаване на тяхната активност. Предвидените в програмата основни знания и умения са свързани с изграждането на аналитични способности и установяване на връзките и зависимостите между „Природа” – „Човек” – „Развитие”. Единството и спецификата на включените в програмата практически знания и умения дават възможност за приложение на наученото и усвоеното при формиране на позитивно гражданско отношение към природата и лична отговорност към опазване на околната среда като цяло. В учебната програма са предвидени и заложили необходимите теми (модули) за придобиване на по-задълбочени знания и умения, свързани с принципите на устойчивото развитие, опазването на околната среда и защита на природата.

4. Учебно съдържание и очаквани резултати Учебното съдържание е интегрирано в ОН Околен свят, ядро Светът на природата и неговото опазване

Ефективното ориентиране на децата в природния свят се постига чрез прилагане на целесъобразна система от методи на педагогическо взаимодействие, която гарантира съвместна дейност на възрастни и деца в условията на групово сътрудничество с динамична промяна в позициите на участващите субекти. Системата включва методи на педагогическо взаимодействие от различни групи (предметно-оперативни, практикоизпитвателни, информационно-познавателни, игрово-преобразуващи), които изпълняват специфични функции при ориентирането в света. Чрез целенасочено разглеждане на природни обекти и предмети се постига извяване на значими и интересни за детето техни признаци и свойства. По този начин се подготвя разумен, балансиран и силно емоционално обогатен обем от представи за заобикалящия природен свят. На тази основа се формират умения за обследване – пряко и косвено – чрез които детето усъвършенства възприятия и представи за сетивно възприемани признаци и свойства, за морфологични и функционални особености на обекти от живата природа, при което осъзнава техните жизнени потребности. Важно средство за формиране на екологична култура е наблюдението – краткотрайно, системно и с повторно раздаден материал. Чрез демонстрация на картини, презентации и видеофилми се осигурява селективно представяне на материали, които илюстрират различни състояния на природни обекти и промените в тях. На тази основа се систематизират, обобщават и усъвършенстват представите на децата за нагледно представени признаци, връзки и отношения. Осъзнаването на достъпни причинни връзки в природната среда и съответстващите признаци, проявяващи се при промяна на условията, в които съществуват предметите или обектите, се реализира чрез системно включване на децата в експериментиране или елементарни опити. Чрез използване на модели и моделиране – предметно, предметно-схематично и графично се постига интензивно развитие на детската мисловна дейност, овладяване на устойчиви способи за опознаване на съществени и характерни свойства, отношения, връзки, зависимости на предмети, обекти, явления и събития от околната среда. Информационно-познавателното разширяване и уточняване на опита във вербален план се реализира чрез беседата. Тя съдейства за оценяване на етични представи и норми, регулиращи поведението на детето в средата. Подходящи са разказът и четенето на художествена литература, чрез които се създава интерес към красотата на родната природа, възпитава се положително емоционално-оценъчно отношение към природни обекти, готовност за природосъобразно поведение и адекватни форми на общуване. Най-обхватното и универсално средство за развитие на детето в предучилищна възраст е играта (инсценировки, етюди, игри с правила). Тя съдейства за изпробване и изразяване на различни стратегии, за структуриране на знанията и уменията, за обединяване на представи и изграждане на сложната и балансирана картина на света. В организирани форми на педагогическо взаимодействие, насочено към ориентиране в природния свят и

околната среда може да се използва комплект нагледен дидактичен материал: - натурални предмети от природата – плодове, семена, листа, клонки, цветя, миди, раковини и т.н.; - изображения на природни предмети и обекти, моделирани от различни материали (хартия, картон, пластмаса и др.); - графични и схематични материали – графични и схематични модели, схеми, рисунки, знаци, схематични лабиринти и др.

Дидактически средства, които могат да се използват Демонстративен материал Оперативен материал Магнитна дъска Игрови сюжетни и дидактични картони Маса за реализиране на елементарни опити и експерименти Картички с нарисувани природни обекти и предмети, материали, необходими за самостоятелна практикоизследователска дейност камъчета, семена, подправки, полезни растения и билки, буркани, чаши, сламки, балони, и др. Натурални предмети и обекти от природата (клонки, листа, цветя, плодове, зеленчуци, семена, камъчета и др.) Игри – „В царството на годишните сезони” семенници, жълъди, лешници, орехи, шишарки, плодове, зеленчуци, семена, луковици, парчета плат в различен цвят, дървени трупчета, пънове, камъчета, макет на къща на годишните сезони, макет на дърво и др. Уреди и предмети (лупа, термометър, ветропоказател, магнити, микроскоп, весни и др.) Други Макети и модели на природни обекти и местности - Изображения на животни, растения, хора и др. От детски енциклопедии Комплект картини - Детски видео и DVD- филми - Природен календар - Табла със схеми, таблици за попълване с От хартия, картон и др., включване на децата от всички групи в засаждане на растения и цветя в двора на ДГ; природни материали, лабиринти с познавателни задачи и др. за затвърдяване на понятия и представи (диви и домашни животни, видове растения, сезони и др.), картинни задачи – „Открий грешките”, „Кое е излишно” и др. Други Книжки с гатанки, небивалици, стихотворения Игри

Крайният резултат на програмата е създаване, развиване и практическо приложение на специализирано обучение по екология, природозащита и устойчиво развитие чрез широко привличане и участие на подрастващите.

Програмата е утвърдена със заповед на директора № 24 /18.09.2026 г., като целите за постигане са конкретизирани в План за екологичното възпитание за учебната 2026/2027 година, който е част от Стратегията за развитие на ДГ за периода 2025-2030 година.

Директор:

/Д. Блатечка/